

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul privind modificarea Hotărârii de Guvern nr. 1059/2023 cu privire la impunerea obligației de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu energie electrică

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul Hotărârii de Guvern privind modificarea Hotărârii de Guvern nr. 1059/2023 cu privire la impunerea obligației de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu energie electrică, a fost elaborat de către Ministerul Energiei.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii este elaborat în art. 4 alin. (1) lit. e) și art. 17 alin. (3) din Legea nr. 164/2025 cu privire la energia electrică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr. 437-440, art. 598).
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Proiectul hotărârii de Guvern a fost elaborat în contextul cadrului normativ modernizat privind funcționarea pieței energiei electrice, reglementat prin Legea nr. 164/2025 cu privire la energia electrică, care transpune prevederile pachetului european privind integrarea pieței energiei electrice, inclusiv regulile de piață, principiile de organizare, competențele autorităților și mecanismele necesare pentru funcționarea piețelor concurențiale și interconectate. Noul cadru legislativ urmărește alinierea Republicii Moldova la standardele europene ENTSO-E, consolidarea securității energetice și crearea unor condiții transparente și predictibile pentru competiție, achiziții și contractare pe termen scurt, mediu și lung. De menționat că, sistarea furnizării gazelor naturale către regiunea transnistreană de către SAP „Gazprom”, în baza contractului cu SA „Moldovagaz”, a generat riscuri majore pentru stabilitatea sistemului electroenergetic. În lipsa unor surse interne stabile de producere, aprovizionarea cu energie electrică a Republicii Moldova depinde preponderent de importurile din zona ENTSO-E, în special din România. Conform obligației de serviciu public stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 1059/2023 și prelungite prin Hotărârea Guvernului nr. 156/2025 până la 31 decembrie 2025, SA „Energocom” continuă să efectueze achizițiile pentru furnizorii serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune și operatorii de sistem. Aprovizionarea cu energie electrică este afectată direct de limitările și variațiile capacităților comerciale de interconexiune pe direcțiile ENTSO-E – Ucraina/Republica Moldova. Implementarea mecanismelor europene de calcul al capacităților (CCR) a determinat o creștere considerabilă a incertitudinii privind nivelul de capacitate disponibil. Astfel, în luna august 2025 Republicii Moldova i-au fost alocați doar 204 MW NTC ferm, în raport cu valorile obișnuite de 255–315 MW Totodată, deviațiile de consum față de prognoză au înregistrat valori de până la 50% zilnic și 300–400% în anumite intervale orare, afectând posibilitatea contractării produselor standardizate pe termen lung.

Problemele din piață sunt reflectate și în rezultatele procedurilor competitive. Astfel, în cadrul procedurilor lansate de furnizorii serviciului universal și de ultimă opțiune au recepționat oferte care conțin cantități ce nu au permis acoperirea integrală a necesarului pentru perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2026, determinând anularea procedurilor conform Regulilor pieței energiei electrice

De menționat că Ministerul Energiei a solicitat prin demersuri organizarea licitațiilor inclusiv a celor repetate conform procedurilor legale, examinarea posibilității diminuării perioadelor de contractare (trimestrial/semestrial) pentru a ține cont de incertitudinile de piață și de capacitățile transfrontaliere limitate.

Războiul din Ucraina continuă să reprezinte un factor major de instabilitate pentru întregul sistem electroenergetic regional, iar impactul său asupra Republicii Moldova se resimte în mod direct și constant. Infrastructura energetică ucraineană, supusă unui număr tot mai mare de atacuri cu rachete și drone, a suferit avarii semnificative în 2024–2025, afectând capacitatea țării de a produce și transporta energie electrică în regim stabil.

De menționat că, în ultima perioadă, urmare a atacurilor militare, stații de transformare, noduri critice ale rețelei de transport și linii de înaltă tensiune au fost scoase temporar sau definitiv din funcțiune, ceea ce a redus fiabilitatea sistemului electroenergetic ucrainean și capacitatea sa de a menține fluxuri transfrontaliere constante.

În aceste condiții, capacitățile comerciale de interconexiune dintre Ucraina și Republica Moldova – esențiale pentru aprovizionarea malului drept – au devenit vulnerabile și imprecizabile. Perioadele în care Ucraina poate pune la dispoziție capacitate neutilizată sunt din ce în ce mai puține, iar nivelul efectiv al capacității disponibile poate fi diminuat brusc, în funcție de evoluțiile militare sau de necesitățile interne ucrainene de echilibrare a sistemului. Astfel că, situații în care capacitatea comercială oferită Republicii Moldova scade sub nivelul minim necesar de import devin tot mai frecvente, ceea ce generează riscuri reale pentru acoperirea consumului intern în orele de vârf, când necesarul depășește 600 MW.

Totodată, deteriorarea infrastructurii energetice ucrainene generează efecte în lanț asupra întregii regiuni. Atunci când Ucraina este nevoită să oprească anumite linii sau să reducă transferurile pentru a-și proteja sistemul, fluxurile regionale ENTSO-E se modifică automat, iar congestiile pot afecta inclusiv capacitatea de import de pe piețele din România și alte state vecine. În asemenea circumstanțe, nu doar disponibilitatea capacităților de interconexiune este afectată, ci și stabilitatea prețurilor pe piața angro, care devin mai volatile din cauza scăderii ofertei și creșterii riscului de deficit la nivel regional.

Incertitudinea și volatilitatea cauzate de conflictul armat au un impact direct și asupra comportamentului furnizorilor și trade-rilor de energie. Tot mai puțini producători/furnizori sunt dispuși să își asume contracte bilaterale pe termen lung cu livrare spre Republica Moldova, iar cei care participă la licitații introduc prime de risc considerabile sau propun cantități insuficiente pentru a acoperi necesarul anual. Această tendință s-a reflectat deja în anularea licitațiilor pentru achiziția energiei electrice pentru 2026, în pofida organizării procedurilor conform prevederilor legale.

În ansamblu, situația energetică regională este marcată de un nivel de incertitudine fără precedent, în care orice deteriorare suplimentară a infrastructurii ucrainene sau orice escaladare militară poate limita sever accesul Republicii Moldova la sursele de import

necesare. Într-un asemenea context, este dificil – dacă nu imposibil – pentru furnizorii serviciului universal și operatorii de sistem să asigure prin mecanisme strict concurențiale cantitățile necesare pentru consumatori, fapt despre care au informat participanții reglementați ai pieței energiei electrice, urmare a desfășurării și procedurilor repetate de licitație.

Prin urmare, riscul real al apariției unor situații în care nu pot fi încheiate contracte competitive de achiziție, combinate cu vulnerabilitatea crescândă a interconexiunilor, justifică necesitatea menținerii unui mecanism de intervenție al statului prin prelungirea obligației de serviciu public până la 31 decembrie 2026, pentru a garanta continuitatea aprovizionării cu energie electrică a țării.

Totodată, prelungirea obligației de serviciu public permite SA „Energocom” să încheie contracte cu producătorii locali, inclusiv cei din surse regenerabile, contribuind la diversificarea mix-ului energetic și la reducerea dependenței de importuri în condiții de piață volatilă.

În concluzie, extinderea obligației de serviciu public până la 31 decembrie 2026 este justificată de:

- volatilitatea capacităților de interconexiune și limitările regionale;
- imposibilitatea contractării competitive a necesarului pentru 2026;
- necesitatea asigurării securității aprovizionării,
- precum și necesitatea oferirii unui cadru stabil pentru contractarea pe termen lung a energiei electrice.

Intrarea în vigoare a hotărârii la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova este justificată de necesitatea asigurării continuității serviciului public de furnizare a energiei electrice, astfel încât să permită încheierea contractelor necesare pentru asigurarea consumului în perioada imediat următoare.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul hotărârii prevede modificarea Hotărârii de Guvern nr. 1059/2023 cu privire la impunerea obligației de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu energie electrică, și anume:

Modificarea clauzei de adoptare, considerând intrarea în vigoare a noii Legi cu privire la energia electrică nr. 164/2025.

Modificarea textului din pct. 1 în sensul prelungirii termenului de impunere a obligației de serviciu public cu 12 luni, astfel încât textul „31 decembrie 2025” să fie substituit cu textul „31 decembrie 2026”.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În procesul elaborării proiectului de act normativ a fost analizată opțiunea de a nu interveni printr-o prelungire a obligației de serviciu public, ceea ce ar presupune revenirea, începând cu 1 ianuarie 2026, la procedura de achiziție a energiei electrice descrisă în Anexa la Regulile pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 283/2020. Potrivit acestui scenariu, achizițiile pentru furnizorii serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune și operatorii de sistem ar urma să se realizeze exclusiv prin mecanisme competitive, în condițiile regimului general prevăzut de legislația în vigoare.

Analiza opțiunii de „*a nu face nimic*” a relevat însă un risc major și pertinent ca, în cadrul licitațiilor organizate de furnizori, să nu fie prezentate suficiente oferte pentru acoperirea necesarului de consum sau, alternativ, ca ofertele depuse să reflecte prețuri semnificativ mai mari decât cele accesibile consumatorilor și care nu ar corespunde costurilor reale ale energiei electrice în regiune. Acest risc s-a confirmat deja în cadrul procedurilor lansate de participanții reglementați ai pieței, unde mai multe licitații au fost anulate pe motiv de ofertare insuficientă sau ofertare la prețuri care depășeau considerabil valorile prognozate.

Având în vedere cele expuse, precum și contextul general marcat de riscuri semnificative pentru securitatea energetică, opțiunea de a nu interveni și de a reveni la mecanismul standard de licitații nu a fost considerată aplicabilă. În condițiile existente – caracterizate de volatilitate regională, capacități transfrontaliere limitate, absența licențelor necesare importurilor directe de către furnizorii serviciului universal și un risc real de neasigurare a necesarului de energie electrică – această opțiune ar putea conduce la o criză energetică severă, dificil de gestionat atât din perspectiva securității aprovizionării, cât și a protecției consumatorilor.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Prelungirea obligației de serviciu public până la 31 decembrie 2026 va avea un impact direct asupra instituțiilor și întreprinderilor publice din sectorul energetic, în special asupra celor implicate în achiziția, furnizarea, transportul și distribuția energiei electrice. Această măsură asigură continuitatea și predictibilitatea proceselor administrative și operaționale, într-un context marcat de volatilitate regională și riscuri de securitate energetică.

În primul rând, obligația de serviciu public menține un cadru centralizat și coordonat de achiziție a energiei electrice, ceea ce permite autorităților publice să evite situațiile de criză generate de lipsa ofertelor sau de ofertarea la prețuri excesive, așa cum s-a constatat în licitațiile desfășurate pentru anul 2026.

Instituțiile publice la nivel central vor beneficia, de asemenea, de un cadru previzibil pentru monitorizarea și coordonarea sectorului electroenergetic. Ministerul Energiei, ANRE și alte autorități implicate nu vor fi puse în situația de a interveni repetat și ad-hoc pentru a soluționa blocaje în procesul de achiziție a energiei electrice, ceea ce reduce presiunea administrativă și permite orientarea resurselor către consolidarea implementării Legii nr. 164/2025 și continuarea procesului de integrare în piața europeană.

În ansamblu, impactul asupra sectorului public este unul pozitiv, întrucât măsura propusă contribuie la menținerea securității aprovizionării, la stabilitatea pieței interne, la protejarea serviciilor publice esențiale și la prevenirea unor cheltuieli bugetare suplimentare care ar putea apărea în absența unui mecanism de intervenție coordonat în piața energiei electrice.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Prelungirea obligației de serviciu public până la 31 decembrie 2026 are implicații financiare directe și indirecte asupra pieței energiei electrice, asupra consumatorilor finali și asupra structurilor bugetului public.

Impactul final depinde în mare măsură de evoluțiile regionale ale prețurilor și de disponibilitatea capacităților transfrontaliere, însă din analiza condițiilor actuale rezultă că

măsura propusă este cea mai puțin costisitoare dintre opțiunile posibile și contribuie la limitarea riscurilor de creștere abruptă a costurilor în sectorul energetic.

În lipsa prelungirii obligației de serviciu public, furnizorii serviciului universal și furnizorul de ultimă opțiune ar fi obligați să achiziționeze energie electrică exclusiv prin mecanisme concurențiale, conform procedurii descrise în Anexă la Regulile pieței energiei electrice.

Într-un context regional marcat de volatilitate ridicată, acest lucru ar putea genera:

- creșteri semnificative ale prețurilor oferite,
- lipsă de oferte pentru cantitățile necesare,
- imposibilitatea furnizorilor de a asigura energia pentru consumatorii finali la prețuri accesibile.

Deja, procedurile de achiziție organizate pentru anul 2026 au demonstrat că furnizorii primesc oferte fie insuficiente, fie la prețuri disproporționate, în condițiile în care volatilitatea piețelor europene a determinat trade-rii să includă prime de risc ridicate. În asemenea circumstanțe, aplicarea strictă a mecanismelor competitive ar putea conduce la transferul integral al costurilor suplimentare către consumatori sau, în cazul instituțiilor publice, către bugetele autorităților centrale și locale.

Prin contrast, prelungirea obligației de serviciu public permite SA „Energocom” să utilizeze instrumente de achiziție flexibilă, care includ:

- contracte bilaterale cu producători și furnizori regionali,
- diversificarea orizontului de achiziție (tranzacții pe burse, contracte cu livrare trimestrială/semestrială),
- contractarea timpurie a cantităților pentru perioade extinse, în condiții care reduc expunerea la vârfurile de preț,
- posibilitatea valorificării unor condiții comerciale mai avantajoase pentru volume mari.

Aceste mecanisme reduc presiunea asupra costurilor unitare și permit optimizarea mix-ului de achiziții, ceea ce, în final, are un impact pozitiv asupra tarifelor suportate de consumatori.

În plus, SA „Energocom” dispune de experiență operațională, capacitate de acces la piețele externe, astfel că, din perspectiva bugetară, prelungirea obligației nu generează costuri suplimentare directe pentru bugetul de stat, întrucât achizițiile se realizează din veniturile proprii ale SA „Energocom”.

Trebuie menționat că prelungirea obligației de serviciu public este conformă cu mecanismele de piață prevăzute în Legea nr. 164/2025, care permite intervenții temporare ale statului strict în situații de securitate energetică. Astfel, măsura propusă este justificată din perspectiva raportului cost–beneficiu: ea minimizează riscurile de costuri neprevăzute și maximizează stabilitatea pieței, fără a impune poveri suplimentare asupra bugetului public.

În concluzie, impactul financiar al prelungirii obligației de serviciu public este unul pozitiv, având caracter de prevenție și reducând expunerea sectorului public la riscurile unei piețe volatile, la eventuale creșteri de preț și la costurile considerabile asociate unei posibile crize de aprovizionare.

Măsura contribuie la menținerea stabilității tarifare, la protejarea instituțiilor publice și a consumatorilor finali și la evitarea unor presiuni bugetare semnificative pe termen scurt și mediu.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Prelungirea obligației de serviciu public până la 31 decembrie 2026 are un impact preponderent pozitiv asupra sectorului privat. Măsura asigură stabilitatea aprovizionării cu energie electrică pentru întreprinderi, prevenind riscul de întreruperi sau de creșteri bruște ale prețurilor, generate de volatilitatea pieței regionale și de limitările capacităților transfrontaliere.
Pentru consumatorii non-casnici, inclusiv IMM-uri, mecanismul centralizat de achiziție permite menținerea unor prețuri previzibile și accesibile, evitând situațiile de neofertare sau ofertare la prețuri excesive care s-au manifestat deja în cadrul procedurilor de achiziție pentru anul 2026.
Pentru furnizorii și producătorii privați, prelungirea obligației oferă o perioadă de tranziție necesară pentru adaptarea la cerințele Legii nr. 164/2025 și la procesul de integrare în piața europeană, facilitând totodată încheierea de contracte cu SA „Energocom”, inclusiv pentru energia din surse regenerabile.
În ansamblu, măsura contribuie la protejarea mediului de afaceri, menținerea competitivității companiilor și susținerea investițiilor, într-un context regional caracterizat de riscuri majore pentru securitatea energetică.
4.4. Impactul social
Nu este aplicabil
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu este aplicabil
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil
Nu este aplicabil.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil, proiectul de hotărâre nu prevede transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil, proiectul de hotărâre nu prevede transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Pentru asigurarea transparenței în procesul decizional, Ministerul Energiei, în conformitate cu prevederile art. 23 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative

nr. 100/2017, a plasat anunțul despre inițierea procesului de elaborare a proiectului Hotărârii Guvernului privind modificarea Hotărârii de Guvern nr. 1059/2023 cu privire la impunerea obligației de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu energie electrică (<https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-despre-initierea-procesului-de-elaborare-a-proiectului-de-hotarare-a-guvernului-privind-modificarea-hotararii-guvernului-nr-10592023-cu-privire-la-impunerea-obligatiei-de-serviciu-public-in-vederea-asigurarii-securitatii-aprovizionarii-cu-energie-electrica/15598>).

Suplimentar, a fost asigurată plasarea proiectului de act normativ spre consultare publică (https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/15598)

7. Concluziile expertizelor

Proiectul de hotărâre, prin demersul nr. 05-3191 din 16 decembrie 2025 a fost remis Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție, conform prevederilor art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Conform expertizei oferite de Centrul Național Anticorupție. Conform expertizei oferite de Centrul Național Anticorupție, proiectul nu conține factori și riscuri de corupție.

Proiectul de hotărâre, prin demersul nr. 05-3191 din 16 decembrie 2025 a fost remis Ministerului Justiției pentru efectuarea expertizei juridice, conform prevederilor art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Conform expertizei oferite de Ministerul Justiției, nu au fost identificate obiecții de ordin juridic.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

-

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Proiectul de hotărâre presupune modificarea Hotărârii de Guvern nr. 1059/2023 cu privire la impunerea obligației de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu energie electrică.

Secretară de Stat

/semnat electronic/

Carolina NOVAC